

Dolors Miquel. Vida i poesia

Montserrat Piqué Muntané

I. PRESENTACIÓ

Quan feia 4t d'ESO, el projecte de recerca que vaig fer tractava sobre la poesia catalana i la literatura en viu a Torredembarra. Aquell projecte el vaig dividir, doncs, en una primera part que consistia en l'anàlisi i el comentari de poemes coneguts d'autors catalans, per tal d'aprendre a comentar-los; i en una segona part que suposava la recerca de poetes locals. Aquella segona part em va obrir perspectives de futur que ara s'acompleixen, ja que em va permetre conèixer personalitats literàries de la zona que llavors només vaig gosar a presentar però encara no a comentar.

Així doncs, la motivació per dur a terme aquest projecte va sorgir de les directrius que em va proposar la professora Montse Roig al començament de curs. Al principi semblava un treball una mica dur i amb molta feina per fer, però he descobert moltes coses que abans no m'hauria ni imaginat, com per exemple que seria capaç de fer una lectura analítica, en clau de reflexió, d'una sèrie de llibres de poemes; i també de redactar comentaris sense llegir-los prèviament en llibres de teoria d'autors coneguts, ja que ningú no ha publicat res sobre l'autora que jo he escollit.

El fet d'aprendre coses noves cada vegada que comentava un poema em va ajudar a continuar endavant i a mesura que hi anava treballant, m'entusiasmava cada cop més i més... ja que el que he fet ha estat investigar i analitzar una autora local, que ja podem considerar de Torredembarra, tot i que no hi va néixer. Es tracta de la poetessa Dolors Miquel i Abellà.

Com que visc a Torredembarra, vaig creure que podria ser interessant fer aquesta recerca i divulgació d'una autora "local"; i ja de pas, que fos una poetessa; sense esperar, com passa sempre que els escriptors es reconeixin i se'n publiquin comentaris, quan "passin a millor vida".

Vaig triar aquesta autora perquè en certa manera m'hi vaig sentir identificada (en fi, vull dir que ja m'agradaria) ja que té prestigi local, ha estudiat, és treballadora, ha aconseguit els seus objectius: ser poeta, publicar llibres, entrar en els cercles literaris...

Això demostra que és una dona forta i valenta que ha lluitat per allò que li interessava i pel seu treball, i crec que aquest va ser el motiu pel qual em vaig encoratjar i vaig decidir emprendre aquest treball; perquè en certa manera jo també vull arribar a ser una dona que ha aconseguit allò que es proposa. El que ha fet ella, poques dones més ho poden presumir, ja que en aquesta societat, tot i que ja estiguem al segle XXI, les dones encara no tenen les mateixes oportunitats ni el respecte que tenen els homes.

Per tancar aquesta presentació, només em resta parlar una mica de la metodologia a l'hora de fer el treball, ja que ha estat del tot rigorosa. Com que des del principi ja tenia clar què volia fer, el vaig començar durant el mes d'abril de primer de Bat, i crec que he complert en tot moment els terminis que se m'han demanat. Crec, també, que he paït la feina de llegir dos llibres sobre teoria literària, per entendre bé el fet poètic, i també per tenir idea sobre corrents de poesia. M'he informat sobre aquests corrents a partir, sobretot, de les pròpies preferències que ha manifestat l'autora. He llegit i he analitzat els seus llibres. He anat a casa seva i a les seves conferències i lectures de poemes (això ha estat el millor de tot), he parlat amb veïns i amics... i finalment he compilat i redactat aquest treball que ara teniu a les mans i que espero que no us decebi.

Torredembarra, desembre 2011

II. INTRODUCCIÓ

Aquest treball de recerca comenta i analitza, pràcticament un per un, els poemes de la Dolors Miquel. A partir de l'anàlisi dels seus llibres, puc afirmar que cadascun és completament independent de la resta. És a dir, tot i que evidentment hi ha uns trets comuns en l'obra poètica de l'autora, cada un dels seus llibres és únic, ja que va ser escrit en un moment determinat de la seva vida, el qual és plasmat en el poemari corresponent. Així, al llarg dels anys, l'autora evoluciona paral·lelament a les seves composicions, ja que des del primer poemari *Llibre dels homes* (1998), en el qual tracta totes les seves relacions amoroses, fins a *La dona que mirava la tele* (2010), l'autora ha madurat, ja sigui pel pas del temps, com per la seva pròpia experiència en la vida.

I són precisament aquestes experiències de vida i de poesia les que vaig descobrir quan em vaig endinsar en els versos de Dolors Miquel. Vaig descobrir que analitzant i comentant les seves publicacions en tindria ben bé prou per fer un treball de recerca, ja que tot i que un no s'ho pugui imaginar, quan comento cada poema hi veig les figures retòriques, i entenc perquè utilitza aquesta paraula o aquella altra... Em sento com un detectiu que busca les pistes d'un cas o com un arqueòleg que intenta desxifrar els jeroglífics o els missatges encriptats, ja que, al cap i a la fi, els poemes són els missatges encriptats dels escriptors...

D'aquesta manera el treball està dividit en **tres grans blocs**: en el **primer**, introdueixo teòricament el gènere poètic, les figures retòriques i l'estil d'un poema, perquè això m'ha permès tenir del tot clars els conceptes relacionats amb la poesia. Aplicant aquestes explicacions es pot fer entendre molt millor el treball i els comentaris dels poemes.

El **segon apartat** del treball està constituït per *Rates de biblioteca*, nom que fa referència a un grup de poetes locals que disfruten escrivint poesia i que la comparteixen amb els altres publicant llibres, realitzant cursos... En aquest apartat es pot veure que fer poesia no només és permès als grans poetes, sinó que tothom pot tenir capacitat per escriure versos. Podríem considerar aquest apartat com un exemple de l'aplicació pràctica de la poesia; i, si l'he inclòs en el treball a mode de preàmbul, ha estat per un doble motiu: va ser el punt d'inspiració per fer un treball de recerca sobre poesia, i em va permetre conèixer la Dolors Miquel.

El **tercer apartat** -que és el que constitueix realment el cos del treball- està dedicat únicament i exclusivament a la Dolors Miquel, ja que comento i analitzo individualment cada poema de cada recull, i finalment els correlaciono tots entorn el poemari en el qual estan agrupats.

L'apartat l'he subdividit en tants altres subapartats com llibres he comentat, segons l'ordre de publicació:

El primer llibre que comento és *Llibre dels homes* (1998), el qual és una enumeració i crítica satírica amb un toc d'ironia amarga de les seves relacions amoroses al llarg de la seva joventut/maduresa.

El segon llibre és *Haikús del camioner* (1999), un diari que explica a través dels haikús un viatge des de França a Catalunya amb camió.

El tercer llibre és *Gitana Roc* (2000), un poemari que transcorre en un carrer estret de Lleida, al barri de la Balàfia, on la imatge d'una gitana reviu a través d'imatges oníriques i surrealistes de l'autora.

El quart llibre és *Mos de gat* (2002), el qual narra els amors amb un home, des dels inicis del flirteig fins a la venjança i ira de l'engany.

El cinquè és *Aioç* (2004), el qual és una introspecció personal de l'autora, crec que és el llibre més profund perquè l'autora ens revela el seu interior.

El sisè és *Ver7s de la terra* (2004), una sèrie de corrandes que canten als elements de la terra i que van rebre el premi Rosa d'or de Poesia popular.

El setè és *Missa Pagesa* (2006), una sèrie "d'oracions religioses" que esdevenen una crítica mordaç i irreverent a les injustícies.

El vuitè és *El Musot* (2009), potser el poemari que més ens acaba de revelar el món complet de l'autora ja que -a través de sonets en aquest cas- fa una sàtira severa a la majoria de temes que ja havia tocat anteriorment: el feminisme, l'adulteri, el matrimoni, la pàtria i altres "tòpics de la vida".

El novè llibre analitzat és el més modern ja que, tot i que va ser escrit entre 2003 i 2009, es va publicar el 2010; es tracta de *La dona que mirava la tele*, un llarg poema narratiu -escrit també en clau d'ironia- sobre el món televisiu i la recerca de la pròpia existència.

I, finalment, al subapartat *Altres treballs* he inclòs uns petits comentaris sobre publicacions diverses, com ara:

- Una ressenya del recull *Amb capell*, publicat al febrer de 2003 però que conté poemes dispersos escrits entre 1992 i 2000, i que ella anomena “poemes imantats” en el sentit de “rescatats” de l’oblit.
- Una altra ressenya del petit recull *El soc*, del qual només es va fer una tirada de 250 exemplars enquadernats en paper kraft, i una altra de 25 exemplars numerats i enquadernats en cartolina per als autors de la col·lecció, el novembre de 2006.
- Una presentació de la seva darrera publicació, un recull de poesia medieval, que ella ha editat amb el títol de *Cap home és visible* (2010).
- Una referència a una “malaurada” revista.
- Un poema manuscrit, dedicat a una persona que va ser molt coneguda al nostre institut, i que ella mateixa em va regalar.

Per acabar, i prenent com a referència els escriptors i poetes que l’autora fa servir a les citacions, i que ella mateixa m’ha fet saber que són els seus referents, he redactat uns comentaris generals sobre **llengua i estil** i unes **conclusions generals** sobre la poesia de la Dolors Miquel.

La metodologia que he utilitzat ha estat rigorosa en tot moment. La primera cosa que he fet amb tots els llibres ha estat llegir-los una vegada per tenir una visió global del poemari.

A continuació, observo l’índex del poema (perquè m’ha servit de guió per entendre el poemari) i realitzo una segona llegida mentre ja comento poema per poema segons les seves característiques: estructura, rima, versos... Explico de què tracta el poema, el llenguatge que utilitza, per què cita determinats autors i altres peculiaritats...

Quan llegeixo els seus poemes, les seves paraules me les faig meves, com ella mateixa em va recomanar: *cadascú, quan llegeix els meus poemes, se’ls ha de fer seus...* i d’aquesta manera és com he dut a terme aquest treball.

III. EL FET POÈTIC

III.1. EL GÈNERE POÈTIC

La poesia és el gènere literari per mitjà del qual s'expressen els sentiments, els mons personals dels autors. La forma que adopta l'expressió poètica és el **poema** i la unitat bàsica és el **vers**, el qual es caracteritza pel nombre de síl·labes (metre), la rima i el ritme.

El nombre de síl·labes ve determinat per la darrera vocal tònica i així, el recompte sil·làbic arriba només fins l'última vocal tònica. Per comptar síl·labes cal tenir en compte tres **fenòmens de contacte vocàlic**: el hiat, la sinalefa i l'elisió.

En els versos de més de nou síl·labes podem trobar una pausa que dividirà el vers en dos hemistiquis i que s'anomena cesura. Segons el nombre de síl·labes, els versos poden ser **d'art menor** (8 síl·labes o menys) o **d'art major** (més de vuit síl·labes).

El ritme d'un vers s'obté segons la combinació de síl·labes tòniques i àtones, anomenades peus rítmics. La rima és la repetició dels sons al final dels versos a partir de la darrera vocal tònica.

Els versos relacionats per la rima es combinen formant **estrofes**¹, que poden contenir versos amb el mateix nombre de síl·labes (**isosil·làbics**) o amb un nombre de síl·labes diferent (**anisosil·làbics**). Les estrofes es classifiquen segons el nombre de versos.

Per tal de classificar la poesia, distingim entre gèneres de poesia culta (himne, oda, panegíric, elegia, cançó, ègloga i epigrama) i gèneres poètics de tradició popular (goigs, nades, corrandes, cançons de pandero, cançons de lladres de camí ral...).

III.2. LES FIGURES RETÒRIQUES

Les figures retòriques són un conjunt d'operacions pròpies de la llengua literària que la distingeixen de la llengua corrent, i que actuen en tots els camps del llenguatge: la forma externa dels mots, la sintaxi, la semàntica i la lògica.

¹En l'època medieval també se'n deia **cobla**.

En general, a més de la classificació anterior, les figures retòriques provoquen diverses operacions que es poden sintetitzar en: supressió, addició, substitució i permutació d'elements lingüístics.

III.3. L'ESTIL D'UN POEMA

Tot i que és important la localització de figures retòriques quan comentem un text, no es tracta tant de fer-ne una enumeració com d'adonar-nos que hi ha una relació entre l'ús d'aquestes figures i el sentit i l'estil d'un poema.

Així, per exemple, si detectem un ús majoritari de figures que afecten el nivell fònic ens servirà per interpretar que l'autor pretén donar al text un conjunt de matisos com ara col·loquialitat, optimisme, sobrietat, ritme...

IV. PREÀMBUL: *LES RATES DE BIBLIOTECA*

Foto: M.Piqué

Des de 1999 la Biblioteca organitza una lectura de poemes i proses escrits per un grup de persones de la Biblioteca les quals, amb el temps, van formar un col·lectiu literari que va rebre el nom de *Rates de Biblioteca*.

Les Rates de Biblioteca realitzen activitats de lectura i recullen poemes infantils i d'adults perquè durant la diada de Sant Jordi fan un espectacle literari. A més de la literatura, també combinen altres arts ja que sempre han tingut l'oportunitat de comptar amb l'ajuda d'il·lustradors, músics, gent del teatre o de la dansa, etc.

Als més petits els animen a participar oferint una “Queta” o una piruleta a canvi del seu poema o endevinalla. En l'àmbit dels adults hi pot participar qui vulgui. D'aquesta manera, les *Rates* significa voler expressar la teva “vena” literària o poètica i donar-te a conèixer. Per fer-ho, el grup celebra reunions en les quals es llegeixen els textos o poesies que un fa, es comenten i opinen i es milloren o s'intenten millorar (ja que tens opinions diferents i això t'hi ajuda).

Tot i que la qualitat de l'acte no sigui de vegades el seu objectiu, allò que els importa de veritat és que les persones vagin millorant la seva capacitat d'escriure i la seva capacitat de llegir en públic; l'objectiu principal és passar-ho bé, gaudir de la literatura i aconseguir arribar a editar deu o vint volums de les *Rates*.

Tant les *Rates* com el taller de lectura em van permetre conèixer la Dolors Miquel. Els seus poemes i la seva manera de recitar en públic em van captivar des del primer moment... Per tant, espero saber plasmar en aquest treball tota la força que ella hi posa.

V. DOLORS MIQUEL

V.1. VIDA I OBRA

La Dolors Miquel va néixer en el si d'una família pagesa, treballadora i humil, la nit del 18 de juliol de 1960 en un hospital de Lleida enmig de la calor estiuenca. De la seva època d'infantesa en guarda alguns records, sobretot somnis que tenia de petita i flaixos que se li apareixen quan intenta recordar els seus primers anys.

La seva primera educació la va rebre de la mà d'unes monges que ensenyaven en una escola de noies. L'autora considera que va ser un dels pitjors

moments perquè no podia sofrir-les. Principalment, l'autora -que per sobre de totes les coses defensa la igualtat i evita les injustícies-, en veure que una monja maltractava les companyes, sempre protestava.

Mentre estudiava a l'escola de monges, l'ambient familiar a casa s'anava complicant de mica en mica, ja que la seva mare, a mesura que passaven els anys, s'emmalaltia amb més freqüència.

Després de l'escola de monges, l'autora va anar a estudiar a l'institut, el qual va suposar l'entrada a un nou món completament diferent: el món dels nois, el món dels joves, el món de professors que no eren monges...

Al moment de decidir què volia estudiar va triar *Literatura castellana* a la Universitat de Lleida i al tercer any escollí *Literatura catalana*, però per estudiar-la va haver-se de traslladar a Barcelona. Allí, la nostra autora assistí principalment a les classes que més li interessaven. Tot i així, la majoria del temps el va passar estudiant la matèria del curs.

Després de la Universitat, la nostra autora va entrar a la vida laboral. Primer treballà en un institut privat de Barcelona on hi havia "nens horribles" com assenyala ella mateixa.

A continuació, exercí de professora en diferents instituts de Catalunya, entre els quals és remarcable l'etapa en què treballà a l'Institut de Torredembarra durant la dècada dels noranta. En aquesta època va ser quan ja va començar a publicar les seves poesies.

En total ha publicat, des del 1990, quinze llibres (un en prosa i la resta de poesia), i un número i mig de la revista *La Verge Peluda* al 2002. Quan era jove també va participar en la creació, publicació i difusió d'una revista lleidatana universitària anomenada *La higiènica*.

Els seus llibres de poemes són: *El vent i la casa tancada* (1990), *Llibre dels homes* (1998), *Transgredior* (1999), *Haikús del camioner* (1999), *Gitana Roc* (2000), *Mos de gat* (2002), *Amb capell* (2003), *Ver7s de la terra* (2004), *AIOÇ* (2004), *Missa pagesa* (2006), *El soc* (2006), *El Musot* (2009), *La flor invisible* (2009), *La dona que mirava la tele* (2010) i *Cap home és visible* (2010). Com a prosista, ha publicat *Maruja Reyes sóc jo* (1992).

El “fil conductor” que enllaça la majoria de les seves obres és un tema, el qual acostuma a girar entorn dels homes (excepte *La dona que mirava la tele*, que està centrat en ella mateixa però inspirat en una amiga).

També cal destacar la seva trajectòria recitant els poemes. Des de ben petita, quan recitava els poemes de Nadal i les nades, ha viscut sempre envoltada de la llengua catalana. L'autora, sempre que pot, recita els seus poemes en actes públics, com el Correllengua de Torredembarra del 2011 en el qual recità una sèrie de poemes patriòtics. Publicacions com *Missa Pagesa* han estat representades teatralment per associacions com Nozomi 700 teatre i la K Poètica.

L'autora, a més a més, ha rebut els següents premis: Premi Rosa Leveroni de poesia (1989), per *El vent i la casa tancada*, Premi Ciutat de Barcelona de poesia (2005), per *AIOÇ*, Premi de poesia Sant Cugat en memòria de Gabriel

Ferrater (2006), per *Missa pagesa*, Premi Alfons el Magnànim València de poesia en valencià (2011), per *La flor invisible... I*, com que la seva trajectòria encara no ha acabat, segur que en rebrà més.

V.2. ANÀLISI DELS POEMARIS

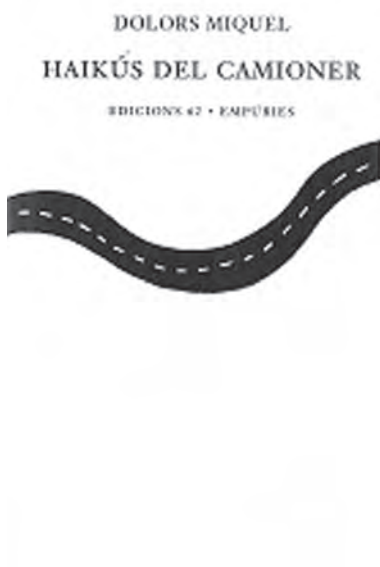
V.2.1. LLIBRE DELS HOMES

El primer llibre a comentar i analitzar al treball és *Llibre dels homes*. Aquest, publicat per Ed.62 i Empúries l'any 1998, és una resposta a l'obra de Jaume Roig, *Espill o Llibre de les dones*, del segle XV. L'obra de Roig, que tindria un antecedent en l'obra d'Eiximenis, participa d'un corrent temàtic literari molt arrelat en la literatura europea: la misogínia.

Si ens fixem en l'índex, el llibre està format per cinc apartats: *Pròleg*, *Dedicatòria*, *Explicació dels casos* (comenta nou casos), *Epíleg* i *Agraïments*. En cada apartat hi trobarem elements paròdics, per posar de manifest els estereotips del llenguatge literari de la tradició que transmet una determinada manera d'entendre la realitat. La paròdia de les estructures de l'obra de Roig ja apareix en els llargs títols que Dolors Miquel dona a cada apartat.

Per exemple: “*Pròleg on l'autora ens fa cinc cèntims / D'un ral, cinc pessetes d'un duro / I acaba convertint mil peles / En una capça de cols.*”

V.2.2. HAIKÚS DEL CAMIONER

El segon llibre és *Haikús del camioner*. Si ens fixem en l'índex, aquest llibre es divideix en quatre parts: una *Nota introductòria* als haikús per part de l'autora, els *Haikús del camioner* i dos epílegs a càrrec de dos autors diferents: *Respiració d'un camioner* per Enric Casasses i *Si vas a Castelldefels* per Orlando Guillén.

Haikús del camioner està compost per cent setanta-tres haikús. Abans de cada haikú hi ha un petit dibuix, en blanc i negre, que representa un camió. L'autora ens anticipa que aquesta tècnica d'escriure és la més pura, ja que has de concentrar en tres versos de 5, 7 i 5 síl·labes respectivament el que vols expressar, i això provoca que el que sents quan llegeixes un haikú sigui un flaix d'una imatge. D'aquesta manera, el que la Dolors Miquel ha aconseguit és crear cent setanta-tres flaixos d'imatges que totes en col·lectiu descriuen una forma de vida: la del camioner.

V.2.3. GITANA ROC

El tercer llibre és *Gitana Roc*, l'autora el publicà al març del 2000. Aquest llibre, a diferència dels altres, compta amb la col·laboració de Víctor Nik (esmentat en els agraïments dels llibres anteriors) com a il·lustrador dels dibuixos.

Si ens fixem en l'índex, podem observar que el llibre el componen seixanta-quatre poemes, els títols dels quals són sempre el primer vers del poema. Tot i estar subdividit en aquesta seixantena de peces breus, es pot afirmar que el llibre és un "solo" sobre l'amor i la por.

V.2.4. MOS DE GAT

Mos de gat va ser publicat l'abril de 2002 per Edicions 62 i Empúries. A la coberta, d'un tímid fons crema, duu la imatge de dos ulls de gat; dos ulls verd-groc de profunditat felina que, tot i no ser gaire grans, no deixen de ser simbòlics. Hi veiem la mirada venjativa d'un animaló que, ben tractat, es comporta de manera manyaga, però que un cop traït també mossega...

Aquest llibre conté 26 poemes aparentment inconnexos i que sembla que toquin temes diferents. Una lectura més atenta dels poemes del recull i del desenvolupament progressiu d'una mena de fil argumental ens porten a destacar el vincle entre vida i poesia. Efectivament, Dolors Miquel exposa a *Mos de gat* la història personal d'una infidelitat.

V.2.5. AIOÇ

El cinquè llibre que comentaré de la Dolors Miquel és *Aioç*, publicat al març del 2004. El títol d'aquest llibre significa "crit compassat que es dona per concentrar la força quan es lleva l'àncora o es fa alguna cosa similar", del *Glossari de Crònica o Llibre dels Feits de Jaume I*.

El llibre el formen quaranta-un poemes i està dividit en cinc parts: *Aioç*, *Esgarips*, *Despintinats*, *la Flor Negra* i *Més que la nit obscura*. És el recull més formal ja que, juntament amb *El Musot*, conté les formes més clàssiques de poesia (sonet

i sonet anglès); al costat d'aquest tipus de composició alternen altres formes poètiques més pròpies del cançoner popular. Com diu el títol, la poetessa ha concentrat la seva força en l'art de fer poesia: des de dins, a través d'unes vivències personals i d'un vocabulari de vegades culte i simbòlic, d'altres arrelat al seu parlar occidental; i també des de fora, cercant un tipus de poesia difícil de construir, tant per la forma clàssica com per l'apropament al simbolisme francès, sobretot a Baudelaire.

V.2.6. VER7S DE LA TERRA

Ver7s de la terra s'imprimí l'1 de març de 2004 a Lleida. Aquest poemari ha guanyat el "Premi Rosa d'or de Poesia Popular, Glosat 2002, Castellitx, Algaida, Mallorca". A diferència de la resta de llibres, en aquest l'autora no cita cap autor ni dedica el llibre a ningú. Això es deu segurament al fet que ha escrit el llibre per a la seva terra i no per a una persona en especial, sinó per a tots els lleidatans amb la intenció de no fer-los oblidar les seves arrels que sempre han de portar al cor.

El llibre el podem dividir en tres parts: la primera és una introducció on l'autora ens explica el propòsit del seu llibre, la segona és el bloc on hi ha tots els octosíl·labs; és a dir, aquests versets de la terra. I finalment l'última part és una nota de l'autora a mode de conclusió per tancar el llibre.

V.2.7. MISSA PAGESA

Missa PAGESA fou escrita al 2006 i rebé el V Premi de Poesia de Sant Cugat a la memòria de Gabriel Ferrater també al 2006. El llibre està configurat en dues parts, la primera –titulada “Taula”– està formada per “Dedicatòries respirades” i les citacions de l’autora. La segona part, on hi ha els poemes, està subdividida en quatre parts, l’última de les quals és titulada “Criatura finalitzada”.

Aquest poemari crec que és una obra molt interessant ja que l’autora l’ha dividit a parts iguals a les de la missa religiosa. El seu contingut en canvi, no s’assembla pas al religiós, ja que moltes vegades lloa Déu però d’una manera satírica o explica algun fet religiós amb exemples vulgars, etc.

El llenguatge que predomina és col·loquial, com si l’hagués escrita dirigida al poble que no sap llegir i escriure i per això classifica en aquest poble els pagesos, els quals en lloc de rebre ensenyaments i cultura, aprenen les tasques del tros.

Considero que amb aquest poemari, l’autora –tot i que respecta el silenci de la missa, és a dir, la fe vertadera- ha volgut expressar la seva ideologia, i deixa molt clar que ningú no té prou poder per modificar els nostres pensaments ni per subordinar-nos.

V.2.8. El Musot

El Musot és un poemari format per trenta-cinc poemes. Tots ells mantenen en comú la seva estructura ja que són sonets de rima consonant. A més a més, una citació introdueix cada un dels poemes. El llibre fou editat al juny de 2009.

A la introducció del títol, l'autora ens diu que el títol de l'obra podria haver estat un altre com ara *"Mosquits eteris"*, *"Sonets de la mala llet"*, *"Assot de pardals"*... En canvi, va escollir *"El Musot"* per posar en evidència que les dones també podien tenir "muses" (és a dir, fonts d'inspiració) masculines.

V.2.9. LA DONA QUE MIRAVA LA TELE

L'obra *La dona que mirava la tele*, publicada al setembre de 2010, és introduïda per tres dedicatòries: la primera de Miquel Bauçà, la segona fa referència al motiu que provoca més ansietat a l'obra i la tercera, i última, ens duu al final de l'obra. Aquestes dedicatòries fan d'eix estructurador de l'obra i marquen, respectivament:

- 1) *Una introducció, que aniria des del començament: "Vaig mirar tots el programes de televisió: fins a equivocacions que no van fer ni un pas enrere."*
- 2) *Un nus (segona citació) és la part més intensa i lírica de tota l'obra, cal prendre alè per a llegir-la, la narradora viu immersa en les seves pors amb vivències dramàtiques en clau de confessió íntima. Comença a (pàgina 66) "I sí Maria, és preferible de no viatjar amb un nen mort..." fins a "però jo no sóc tu, Maria. I he apagat el televisor. Ara mateix".*

3) *El tancament, que va des de “La dona que mirava la tele que era jo i no era jo” (pàgina 87) fins a la darrera cita “I tot canta”. És la part més breu i ens porta al final victoriós.*

L'obra s'inicia amb un monòleg-diàleg de “La dona que mirava la tele” amb la cantant d'òpera Maria Callas on l'autora deixa anar el seu pensament. Es tracta d'un soliloqui del que ella està vivint i patint i el lector cal que llegeixi tota l'obra per esbrinar quin és el motiu que la du a parlar, a postrar-se davant del televisor i a dirigir-se de tant en tant a la Maria. Aquesta (*Anna Maria Kalogerópulos*) era anomenada *La Divina* per la seva veu i, al llarg de l'obra, l'únic que la presència és sorprenentment, el seu silenci.

La resposta que obté la dona que mira la tele i el que li permet de tant en tant dirigir-se a la Maria és la veu, les imatges de la televisió que d'una forma imparable, nit i dia, trasbalsen la ment de la dona que la mira immòbil, hipnotitzada, fascinada per tot el seguit d'esdeveniments contradictoris que s'hi projecten.

V.2.10. ALTRES TREBALLS

MARUJA REYES SÓC JO

Aquest llibre, imprès el 3 de juny de 1992 a Barcelona, és un recull de relats escrits en prosa per la nostra autora. Cada un dels onze relats amaga una sorpresa: mercadejar amb taüts o cadàvers, esplaiar-se en un ball de carnaval exposat “als perills” (sobretot si la màscara no ha deixat veure la cara del delictes)...

Tots els contes de Dolors Miquel retraten amb un realisme escruixidor i una ironia penetrant ambients suburbials i éssers frustrants però que alhora són somiatruïtes que ens fan adonar de com pot arribar a ser de ridícula l'existència dels que no han estat mai protagonistes de cap novel·la.

DOS POEMARIS

L'autora també va publicar dos poemaris entre els anys 1998/1999: *El vent i la casa tancada* i *Transgredior* respectivament.

Aquest últim compta amb la col·laboració de les il·lustracions de Vanessa Pey les quals aconsegueixen, juntament amb els poemes, presentar-nos de la manera més colpidora tres històries tristes com tres tigresses tristes, com tres tributs tridèntics, com de la trinxeraire tristresa (una vegada més, l'autora aconsegueix mostrar-nos la tristor amb un toc irònic). A més a més, al 1999 també va col·laborar en la idea de creació de la polèmica revista lleidatana *La Higiència*.

VERGE PELUDA

Verge peluda és una revista de pèl i lletra que va escriure, editar, publicar i repartir l'autora mateixa. D'aquesta revista només en va editar i publicar un primer exemplar, el qual és el num.1 i mig, l'any 2002. Aquesta revista, amb un gran sentit literari, vol demostrar i parlar de les coses com són i no a través d'eufemismes i això de vegades sembla que ens condueixi a un món surrealista.

Aquest món surrealista apareix a cada una de les pàgines que integren aquesta revista: els textos, les imatges, els comentaris, els fragments d'altres autors, la tipografia, els desitjos...

AMB CAPELL

Amb capell fou un llibre publicat al febrer de 2003 a Vic i el seu primer tiratge va ser de cent cinquanta exemplars.

El poemari comença amb sis versos sense rima que ens expliquen que a l'autora li han robat les seves teories, la seva cartera i la seva fe. L'ànima no li van robar perquè la portava amagada als sostens, allà on la seva iaia hi amagava els diners.

EL SOC

El soc és un llibre d'una tirada de dos-centscinquanta exemplars no venals, enquadernats en paper kraft i 25 exemplars numerats i enquadernats en cartolina per als autors de la col·lecció. El llibre fou editat el novembre de 2006.

El llibre tracta d'una passatgera que durant un trajecte s'adorm dalt del tren i la imaginació s'apodera d'ella. Al llarg del poemari apareix la imatge del "soc" de la manera més surrealista: *"quin soc tan soc que m'han clavat a l'ull!"*. La protagonista pot estar en un moment entre grans valls i muntanyes com ara estar al cap d'un moment a la platja, aquí es troba la gràcia de l'autora en escriure poemes: la flexibilitat de la imaginació i dels somnis.

L'autora barreja la realitat amb els somnis d'una manera sorprenent ja que les seves paraules flueixen com una font.

LA FLOR INVISIBLE

El tema principal de *La flor invisible* ja ens l'apunta el títol: la flor invisible que té cada persona és la seva vida, i es va pansint a mesura que passa el temps.

Aquesta imatge queda molt clara en el poema en què el jo poètic, convertit en cuc de seda, descobreix que la seva mare ha de seguir filant per tirar endavant, tot i que ella també havia trobat -quan era jove- la bella flor del paradís.

La imatge del balanceig endavant i endarrere amb un balancí també apunta cap al pas d'un temps que es basteix a base de present, passat i futur.

L'estructura del recull segueix la tendència dels anteriors: poemes bàsicament narratius construïts amb tirallongues de versos lliures, i encapçalats per citacions d'altres poetes -ja coneguts del món de l'autora- que esdevenen el motiu del poema en qüestió.

Si seguim la història, ens adonem que el fil argumental és la flor que ha trobat el jo poètic, i que l'acompanyarà durant l'evolució de la seva existència ja que n'esdevé l'ànima i el pensament. La *Flor invisible* representa, doncs, la joventut i el jo conscient de cadascú.

Així, els poemes ens expliquen la recerca de la pròpia existència immersa entre els entrebancs amb què es topa la vida i, tot plegat, sense poder defugir el tòpic del "*tempus fugit*".

CAP HOME ÉS VISIBLE

Cap home és visible presenta, traduïts al català d'ara, 225 poemes compostos per autors catalans, coneguts o anònims, entre Ramon Llull i Jaume Gassull.

El panorama que dibuixa l'antologia és sorprenentment nou i fresc: els lectors hi podem trobar tota mena de temes (dels sagrats als més profans) i tota mena d'estils, i hi descobrim poemes i poetes que ni sospitàvem que existien.

A més a més, ens podem acostar a aquesta poesia sense cap dificultat d'ordre filològic gràcies a la brillant tasca de reescriptura que ha dut a terme Dolors Miquel. El tema, constant en els poemaris de l'autora: l'aversió cap al sexe masculí.

V.3. LLENGUA I ESTIL

La majoria de poemes de la Dolors Miquel són tirallongues de versos lliures, sobretot de versos llargs, de caire narratiu, alguns són decasíl·labs o alexandrins, però sense cap regularitat mètrica. La seva és una poesia musical, fonètica, pel que fa a la sonoritat, i àcrata pel que fa al contingut i a la forma.

En termes generals, l'encert de la poesia de Dolors Miquel es basa en la tria del mot precís, en la riquesa d'un enorme bagatge lèxic i, sobretot, en l'exploració del so en la creació de mots propis a la manera de la ciència de la "patafísica", tal com ens apuntava ella mateixa en alguna citació de l'autor francès Alfred Henry. Dolors Miquel no parla de "patafísica", però sí de "patapoesia", i ho fa explícitament, sobretot en poemes com *Monsieur le Cochon* (inclòs a *Mos de gat*), en el qual, les al·literacions, sumades a la creació de mots, serveixen perfectament per remarcar l'enfurismament de l'autora, ja que prenen un caire de reneq burlsec: "patacadira" "patamericana"; "advocats"/ "advodogs"...

En definitiva, l'obra de Dolors Miquel és un recull de poemes que assagen d'apropar el lector al boirós perfil biogràfic de l'autora a partir del seu propi testimoni. A més, el seu estil personal fa que les històries que explica posin la pròpia autora davant d'un mirall, amb l'afany d'encalçar una ànima bessona. De la seva obra en deduïm un enorme desig de fer-se entendre, alhora, com a dona i com a poeta (pensem en *La dona que mirava la tele*, per exemple). I és aquests desig de fer-se entendre, en un món a mig camí entre un pèl hostil i un pèl incompreensible, allò que l'han dut a escriure i a assajar diferents formes de poesia.

La seva és l'expressió poètica d'una tradició literària femenina -recordem Maria Mercè Marçal, per exemple- però passada per un sedàs de reivindicació contundent, moderna i amb caràcter.

V.4. CONCLUSIONS

Dolors Miquel vincula la poesia amb la seva vida emocional i moral i, agudament, després de subratllar la distinció entre document personal i obra d'art, dóna importància a un ús personal de la llengua, ja que és conscient del paper fonamental de la força de les paraules, en aquest pas de document privat a poema públic.

Per això, tot i que majoritàriament defuig les formes clàssiques, quan l'essència del poema ho requereix, també ens ofereix poemes formals (sonets, haikus...).

Dolors Miquel ens fa evident una gran cultura poètica. De vegades incorpora epígrafs d'un ampli ventall de poetes de diferents èpoques, des dels trobadors fins a contemporanis, i de diverses cultures (catalana, castellana, francesa, anglesa, russa, italiana...). Així, ens cita per exemple des de la poeta russa Tsvietàieva (defensora dels drets humans que morí en temps de la revolució de misèria i sense fama) a Rilke, Baudelaire, Faulkner (narradors també), Quevedo, Bocaccio, Alfons X el savi, Alfred Henry, Orlando Guillén, Maria Mercè Marçal i Flàvia Company, Jaume Roig, Estellés...

Aquest fet mostra la vinculació de l'autora amb unes fonts culturals molt àmplies. Però quan la tria de la poetessa afecta el procés d'escriptura, és a dir, afecta la tria del discurs, el model del poema i l'ús dels recursos, Dolors Miquel s'inclina per quatre models fonamentals:

- La transgressió a través de l'ús de versificació lliure i de tècniques avantguardistes.
- La inspiració en formes de cançoners populars.
- L'estètica simbolista (sobretot Baudelaire)
- La sàtira (a la manera de F.V. Garcia, per exemple)

Els dos primers models i no per això menys importants, són fruit del propi procés creatiu i del gust personal, però recordem que el principi fonamental de l'estètica simbolista és que la traducció del món espiritual inefable es fa mitjançant els signes de realitat sensible i les seves correspondències (sons, colors, olors...).

Així, en els haikus, per exemple, Dolors Miquel, exemplifica una de les concrecions d'aquest principi: l'emoció no es representa a partir d'adjectius qualificatius descriptius ni de figures al·legòriques específiques, sinó que la comunicació entre poetessa i lector s'aconsegueix a partir d'una sèrie d'imatges que tenen un valor emocional tan subjectiu com objectiu. I això és poesia.

La nostra autora també hereta del simbolisme una altra de les seves preocupacions centrals: la confrontació de la mentalitat humana amb la firma de supervivència que es dona del fet de poder conservar la sensibilitat artística (en aquest cas, a través de la poesia). En el poemari *Aioç* és on es veu més clar aquest aspecte i també d'altres com:

- L'anhel d'absolut
- L'aparició d'àngels com a interlocutors de l'absurd i l'eternitat
- La consideració de la infantesa com un paradís perdut
- El tema de la solitud de l'autora
- El caràcter sensual de la imatgeria...

Ja hem dit que el coneixement de Dolors Miquel de la tradició lírica encara va més enllà, que en la seva obra es fusionen veus poètiques des de Rilke als avantguardistes, passant per Ma. Mercè Marçal o V.A. Estellés... Però amb això no volem dir en absolut que beu d'altres fonts, sinó que aquella poesia que en un principi ens semblava de circumstància personal i potser poc treballada... amb una lectura més acurada se'ns ha revelat com el fruit d'algú que coneix bé el món literari i que, alhora, ha sabut crear el seu propi món literari.

Els seus temes predilectes són el feminisme, la justícia, plantar cara a les imposicions morals i socials, la solitud i la llibertat, el pas del temps i la vida viscuda, i una terra -la pròpia- que segur que s'estimaria més si estigués lliure d'estupidesa. Tots aquests temes troben en la sàtira mordaç la preferència estilística.

Per tant, com hem anat apuntant, Dolors Miquel ha paït el fet poètic i ens ofereix una poesia que, en conjunt, és alhora bella, autèntica, transgressora i personal.

VI. BIBLIOGRAFIA

GENERALS

- *Gran enciclopèdia catalana. GEC.*
- *Diccionari general de la llengua catalana.* GEC 1998.
- *Diccionari general de la llengua catalana.* IEC 1995.
- *OPTIMOT. Consultes lingüístiques.* (Diccionaris terminològics del TERMCAT)
- *Història de la literatura universal;* Ed. Ariel; Barcelona, 1999.

LLIBRES

- BADIA, J.; GRIFOLL, J; *Literatura Catalana SOLC;* Edicions 62; Barcelona, 1990.
- MIQUEL, DOLORS; *Maruja Reyes sóc jo;* Ed. Columna; Barcelona, 1992.
- MIQUEL, DOLORS; *Llibre dels homes;* Ed. Edicions 62 · Empúries; Barcelona, 1998.
- MIQUEL, DOLORS; *Haikús del camioner;* Ed. Edicions 62 · Empúries; Barcelona, 1999.
- MIQUEL, DOLORS; *Transgredior;* Ed. Arola; Barcelona, 1999.
- MIQUEL, DOLORS; *Gitana Roc;* Ed. Llibres del Segle; Col. Sèrie 5; Gaüses (Empordà), 2000.
- MIQUEL, DOLORS; *Mos de gat;* Ed. Edicions 62 · Empúries; Barcelona, 2002.
- MIQUEL, DOLORS; *Amb Capell;* Ed. Emboscall; Col. Taller de poesia 71; Vic, 2003.
- MIQUEL, DOLORS; *Aioç;* Ed. Edicions 62 · Empúries; Barcelona, 2004.
- MIQUEL, DOLORS; *El vent i la casa tancada;* Ed. Columna; Barcelona, 2004.
- MIQUEL, DOLORS; *Ver7s de la terra;* Ed. Pagès Editors; Lleida, 2004.
- MIQUEL, DOLORS; *Missa Pagesa;* Ed. Edicions 62; Barcelona, 2006.
- MIQUEL, DOLORS; *El Soc;* Ed. Morphosi; Col. Els quaderns de Mahalta 15; Imac Lleida, 2006.
- MIQUEL, DOLORS; *El Musot;* Ed. Pagès Editors; Lleida, 2009.
- MIQUEL, DOLORS; *La flor invisible;* Ed. Bromera; Alzira, 2009.
- MIQUEL, DOLORS; *Cap home és visible;* Ed. Edicions 62; Col. Poesia 133; Barcelona, 2010.
- MIQUEL, DOLORS; *La dona que mirava la tele;* Ed. Empúries; Col. Narrativa, 375; Barcelona, 2010.
- RAYMOND, MARCEL; *De Baudelaire al surrealismo;* Ed. Fondo de Cultura Económica; Madrid, 1983.

REVISTES

- “Verge peluda”. Revista de pèl i lletra; número 1 i mig, Cambrils 2002.

INFOGRAFIA (WEBS)

- <http://www.melibro.com/cap-home-es-visible-de-dolors-miquel/>
- <http://www.mallorcaweb.com/magpoesia/poemes-solts/miqueldolors.html/>
- <http://www.google.es/imatges>
- <http://www.edu365.cat/aulanet/comsoc/>